

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

મનીષ રતન અને અન્યો

વિરુદ્ધ

મધ્ય પ્રદેશ રાજ્ય અને અન્ય

નવેમ્બર ૧, ૨૦૦૬

[ન્યાયમુર્તિ શ્રી એસ. બી. સિન્હા અને ન્યાયમુર્તિ શ્રી માર્કેડેય કાટજુ]

ફોજદારી કાર્યવાહી સંહિતા, ૧૯૭૩-કલમ ૧૭૭ અને ૧૭૮-ગુનાની નોંધ લેવા માટે અદાલતનો અધિકારક્ષેત્ર, જ્યાં કાર્યવાહીના કારણનો કોઈ ભાગ ઊભો થયો નથી. દરેક ગુનાની સામાન્ય રીતે તે અદાલત દ્વારા તપાસ થવી જોઈએ કે જેના અધિકારક્ષેત્રમાં તે આચરવામાં આવે છે-હકીકતો પર, ઘટનાના સ્થળે દુર્વ્યવહાર અને દહેજની માંગનો આરોપ લગાવતો કોઈ ફોજદારી કેસ નોંધાયેલો નથી, પરંતુ અન્ય સ્થાનિક વિસ્તાર-તે ગુનાને ચાલુ રાખતી ઉચ્ચ અદાલત, જ્યાં કાર્યવાહીના કારણનો કોઈ ભાગ ઊભો થયો ન હોય તેવી અદાલતને અધિકારક્ષેત્ર હોય છે, તે સાચું નથી-આરોપ માત્ર એટલા માટે ચાલુ રાખી

શકાતો નથી કારણ કે ફરિયાદીને તેના વૈવાહિક ઘર છોડવા માટે દબાણ કરવામાં આવ્યું હતું—હિતમાં એ/ન્યાયની બાબત જે અદાલતમાં ટ્રાન્સફર કરવામાં આવી છે જ્યાં કાર્યવાહીનું કારણ ઊભું થયું છે—ભારતનું બંધારણ, ૧૯૫૦—કલમ ૧૪૨.

અપીલકર્તા નંબર ૧ અને પ્રતિવાદી નંબર ૨ જબલપુરમાં તેમના વૈવાહિક ઘરમાં રહેતા હતા.પ્રતિવાદી નંબર ૨ ના પિતાએ ફરિયાદ નોંધાવી હતી કે અપીલકર્તા તેની પુત્રી સાથે દુર્વ્યવહાર કરી રહ્યો છે અને દહેજની માંગણી કરી રહ્યો છે.એવો આક્ષેપ કરવામાં આવે છે કે આગામી મહિને પ્રતિવાદી નંબર ૧ ને તેણીનું વૈવાહિક ઘર છોડવાની ફરજ પાડવામાં આવી હતી.ત્યારબાદ, તેમણે સ્થાનિક વિસ્તાર—દતિયા ખાતે અપીલકર્તાઓ સામે એફ. આઈ. આર. દાખલ કરી હતી અને આ ઘટના જબલપુરમાં બની હોવાનું કહેવાય છે.ગુનાહિત કેસ નોંધવામાં આવ્યો હતો.અપીલકર્તાએ દતિયા કોર્ટના અધિકારક્ષેત્રને પડકાર્યો હતો.ફોજદારી પુનરાવર્તન અરજીને આ આધાર પર ફગાવી દેવામાં આવી હતી કે ગુનો ચાલુ હોવાથી, દતિયા કોર્ટને ગુનાની નોંધ લેવાનો અધિકારક્ષેત્ર હતો.તેથી, વર્તમાન અપીલ.

અપીલને મંજૂરી આપતા કોર્ટે કહ્યું:

ઠરાવ્યુ:૧.૧.ફોજદારી કાર્યવાહી સંહિતા, ૧૯૭૩ની કલમ ૧૭૭ આદેશ આપે છે કે દરેક ગુનાની સામાન્ય રીતે તે અદાલત દ્વારા તપાસ કરવામાં આવશે કે જેના

સ્થાનિક અધિકારક્ષેત્રમાં તે આચરવામાં આવ્યો હતો."સામાન્ય રીતે" શબ્દના અર્થઘટનને સંહિતાની કલમ ૧૭૮માં સમાવિષ્ટ જોગવાઈઓને ધ્યાનમાં રાખીને ધ્યાનમાં લેવું પડશે.(૨૨૯-એફ-એચ]

૧.૨ કલમ ૧૭૮ ની કલમ (સી), જ્યાં ગુનો ચાલુ છે, અને એક કરતાં વધુ સ્થાનિક વિસ્તારોમાં આચરવામાં આવે છે, તે તાત્કાલિક કેસમાં લાગુ કરવામાં આવી છે.દતિયા અદાલતના અધિકારક્ષેત્રની પ્રાદેશિક મર્યાદામાં કાર્યવાહીના કારણનો કોઈ ભાગ ઊભો થયો ન હતો, માત્ર એટલા માટે કે ફરિયાદીને તેનું વૈવાહિક ઘર છોડવાની ફરજ પાડવામાં આવી હતી, તેથી ગુનાને સતત ચાલતો ગુનો ગણી શકાય નહીં.જબલપુરમાં કોઈ ફોજદારી કેસ નોંધવામાં આવ્યો ન હતો.કેસની તપાસ પૂર્ણ થઈ ગઈ છે.આમ, હાઈકોર્ટના આદેશને રદ કરવામાં આવે છે.મુખ્ય ન્યાયિક મેજિસ્ટ્રેટ, દતિયાની અદાલતમાં પડતર ફોજદારી કેસને બંધારણની કલમ ૧૪૨ હેઠળ અધિકારક્ષેત્રનો ઉપયોગ કરીને મુખ્ય ન્યાયિક મેજિસ્ટ્રેટ, જબલપુરની અદાલતમાં સ્થાનાંતરિત કરીને ન્યાયના હિતને ટેકો આપવામાં આવશે.[૨૩૦-A-B; ૨૩૩-A-C]

બિહાર રાજ્ય વિરુદ્ધ દેવકરણ નેન્શી અને અન્ય, [૧૯૭૨) ૨ એસ. સી. સી. ૮૯૦; વાય. અબ્રાહમ અજીથ અને અન્ય વિરુદ્ધ પોલીસ નિરીક્ષક, ચેન્નાઈ અને અન્ય, [૨૦૦૪] ૮ એસ. સી. સી. ૧૦૦ અને રમેશ અને અન્ય વિરુદ્ધ તમિલનાડુ રાજ્ય , [૨૦૦૫] ૩ એસ. સી. સી. ૫૦૭ પર આધાર રાખ્યો હતો.

સુજાતા મુખર્જી (શ્રીમતી) વિરુદ્ધ પ્રશાંત કુમાર મુખર્જી, [૧૯૯૭૧ ૫ એસસીસી ૩૦, નો ઉદ્દેખ કરવામાં આવ્યો છે.

ફોજદારી અપીલ અધિકારક્ષેત્ર:ફોજદારી અપીલ નંબર ૨૧૦/૨૦૦૦.

મધ્ય પ્રદેશ હાઈકોર્ટના અંતિમ ચુકાદા અને આદેશ તારીખ ૦૧/૦૯/૧૯૯૮ માંથી, ગ્વાલિયરની ગ્વાલિયર બેન્ચે ક્રિમિનલ રિવિઝન નંબર ૯૮/૧૯૯૮ માં.

અપીલકર્તાઓ માટે એસ. એસ. ખાંડુજા અને યશપાલ ઢીંગરા.

પ્રતિવાદીઓ માટે વિભા દત્તા મખીજા અને ઉમા દત્તા [એન. પી.].

કોર્ટનો ચુકાદો જસ્ટિસ શ્રી એસ. બી. સિન્હા દ્વારા આપવામાં આવ્યો હતો.

ક્રીમીનલ પ્રોસીજર કોડ ની કલમ ૧૭૭ અને ૧૭૮ની અરજી આ અપીલમાં સામેલ છે, જે ૦૧/૦૧/૧૯૯૮ ના ચુકાદા અને આદેશમાંથી ઉદ્ભવે છે.મધ્ય પ્રદેશ હાઈકોર્ટ દ્વારા ક્રિમિનલ રિવિઝન નંબર ૯૮/૧૯૯૮ માં હુકમ પસાર કરેલ છે.

અપીલકર્તા નંબર ૧ના લગ્ન નિવારી, જિલ્લા ખાતે પ્રતિવાદી નંબર ૨ મીના સાથે થયા હતા.તિકમગઢ, .તેઓ જબલપુરમાં તેમના વૈવાહિક ઘરમાં રહેતા હતા.કથિત રીતે, અપીલકર્તા નંબર ૧ ના સસરા દ્વારા જબલપુરના પોલીસ સ્ટેશનમાં ૧૯/૦૪/૧૯૯૭ પર ફરિયાદ દાખલ કરવામાં આવી હતી, જેમાં આક્ષેપ કરવામાં આવ્યો હતો કે અપીલકર્તાઓ તેમની પુત્રી સાથે દુર્વ્યવહાર કરી રહ્યા છે અને દહેજની માંગ કરી છે.

મીણાએ કથિત રીતે ૨૫/૦૫/૧૯૯૭ પર પોલીસ સ્ટેશન, દતિયા ખાતે અપીલકર્તાઓ સામે વધુ એક પ્રથમ માહિતી અહેવાલ દાખલ કર્યો હતો, જેના પર ફોજદારી કેસ નોંધવામાં આવ્યો હતો.ઉપરોક્ત ફરિયાદમાં, ઘટના સ્થળ જબલપુરના આદર્શ નગર નરબાડા રોડ પર હાઉસ નંબર ૧૫૧માં બન્યું હોવાનું કહેવાય છે.જે સમયગાળા દરમિયાન આ ઘટના બની હતી તે નવેમ્બર, ૧૯૯૫ પહેલા ૨૫/૦૮/૧૯૯૭ સુધીનો હોવાનું કહેવાય છે.એવો આક્ષેપ કરવામાં આવ્યો હતો:

"૭.કે દશેરાના સમય દરમિયાન ફરિયાદીના પતિ મનીષ, સસરા એસ. એસ. રતન, સસરા શ્રીમતી. કિરણ અને ભાભી મેનકા (મિત્રી) એ તેની સાથે એટલી બધી દુર્વ્યવહાર કર્યો કે તે પોતાનું ઘર છોડીને કોઈક રીતે પોતાનો જીવ બચાવી

ભોપાલમાં તેના મામાના ઘરે પહોંચી અને ત્યાંથી તે તેના ઘરે પહોંચી અને ત્યારથી તે તેના પિતા સાથે રહી રહી છે.

મુખ્ય ન્યાયિક મેજિસ્ટ્રેટ, દતિયાની અદાલતના અધિકારક્ષેત્ર પર સવાલ ઉઠાવતા અપીલકર્તાઓ દ્વારા ફોજદારી પુનરાવર્તન દાખલ કરવામાં આવ્યું હતું.આક્ષેપિત ચુકાદાને કારણે, ઉપરોક્ત ફોજદારી પુનરાવર્તન અરજીને એ અભિપ્રાય સાથે ફગાવી દેવામાં આવી છે કે ગુનો ચાલુ હોવાથી, દતિયા કોર્ટને ગુનાની નોંધ લેવાનો અધિકારક્ષેત્ર હતો.

ઉચ્ચ અદાલતે સંહિતાની કલમ ૧૭૭ અને ૧૭૮ના આધારસ્તંભ પરના પ્રશ્ન પર વિચાર કર્યો ન હતો.એ નોંધવું રસપ્રદ છે કે નિર્ણય પર પહોંચતી વખતે ઉચ્ચ અદાલતે સુજાતા મુખર્જી (શ્રીમતી) વિરુદ્ધ પ્રશાંત કુમાર મુખર્જી, [૧૯૯૭] ૫ એસસીસી ૩૦ કેસમાં આ અદાલતના નિર્ણયને અલગ પાડ્યો હતો, જેમાં જણાવ્યું હતું કે:

" ઉચ્ચ અદાલતે એવું માન્યું હતું કે પતિ સિવાય, રાયગઢમાં બનેલી ઘટનાઓ સાથે સંબંધિત અન્ય પ્રતિવાદીઓ સામેની ફરિયાદ અને તેથી, અપીલકર્તા દ્વારા કરવામાં આવેલી ફરિયાદના આધારે ફોજદારી કેસ રાયપુરમાં ઉપરોક્ત અન્ય પ્રતિવાદીઓ સામે ટકાવી રાખવા યોગ્ય નથી, પરંતુ અપીલકર્તાના પતિનો સંબંધ છે ત્યાં સુધી તે ટકાવી રાખવા યોગ્ય છે.આ

હકીકતો પર, સર્વોચ્ચ અદાલતે એવો મત વ્યક્ત કર્યો હતો કે ફરિયાદમાં તમામ આરોપી પ્રતિવાદીઓના હાથે અપીલકર્તાને અપાયેલા દુર્વ્યવહાર અને અપમાનનો સતત ગુનો બહાર આવ્યો છે, અને આવા સતત ગુનામાં, કેટલાક પ્રસંગોએ તમામ પ્રતિવાદીઓએ ભાગ લીધો હતો અને અન્ય પ્રસંગે, પ્રતિવાદીઓમાંથી એકએ ભાગ લીધો હતો.તેથી એવું માનવામાં આવ્યું હતું કે ફોજદારી કાર્યવાહી સંહિતાની કલમ ૧૭૮ની કલમ (સી) ને ધ્યાનમાં રાખીને, ઉચ્ચ અદાલત સારી નથી

હાઈકોર્ટ દ્વારા પસાર કરાયેલા આદેશને રદ કરવામાં આવ્યો હતો અને રાયપુરના વિદ્વાન મુખ્ય ન્યાયિક મેજિસ્ટ્રેટને આ કેસની સુનાવણી કરવાનો અધિકારક્ષેત્ર હતો.વર્તમાન કેસની હકીકતો અલગ છે.દતિયા ખાતે ફરિયાદીને કોઈ ખરાબ-સારવાર આપવામાં આવી હતી તે બતાવવા માટે ફરિયાદમાં કંઈ નથી.જે આક્ષેપો હું અહીં પુનરાવર્તિત કરી શકું છું તે એ છે કે જબલપુરમાં ચોક્કસ સમયગાળામાં દુર્વ્યવહાર કરવામાં આવ્યો હતો.દતિયા ખાતેના કોઈપણ અરજદારો દ્વારા કોઈ દુર્વ્યવહાર કરવામાં આવ્યો હોવાનું દર્શાવવા માટે કંઈ નથી અને આ સંજોગોમાં, સુજાતા મુખર્જીનો આ કેસ આ કેસમાં ફરિયાદીના વિદ્વાન વકીલને મદદ કરતું નથી.

જોકે, તર્કની એક વિચિત્ર પ્રક્રિયા દ્વારા એવું માનવામાં આવ્યું હતું કે:

" તેઓએ રૂ. ૭ લાખ અને તેણીને તે સંબંધમાં તેના માતાપિતાને પત્ર લખવા માટે દબાણ કર્યું.તેણીને માર મારવામાં આવ્યો હતો અને ભૂખમરામાં

રહેતી હતી.કોઈક રીતે તે ભાગી જવામાં સફળ રહી અને ભોપાલમાં તેના મામાના ઘરે ગઈ અને ત્યાંથી તે પિતાના ઘરે ગઈ અને ત્યાં જ રહેતી હતી.આમ આ હકીકતો દર્શાવે છે કે તેણી સાથે દુર્વ્યવહાર કરવામાં આવ્યો હતો તે હકીકતને કારણે તેણીને તેના પિતાના ઘરે જવાની ફરજ પડી હતી; ૩. ૭ લાખ પૂરા થયા ન હતા.આ અદાલતના ઉપરોક્ત નિર્ણયમાં જણાવ્યા મુજબ, 'ફૂરતા' શબ્દ માત્ર શારીરિક ફૂરતા જ નથી, સાસુ-સસરાની ચાતનાઓને કારણે મહિલાને તેના પિતાના ઘરે રહેવાની ફરજ પાડવામાં આવી હતી અને તેથી તે સુરક્ષિત રીતે કહી શકાય કે ત્યાં માનસિક ફૂરતા પણ હતી.તે જ્યાં રહેતી હતી તે પિતાની જગ્યાએ પણ સાસુ-સસરાની ફૂરતા અને આતંક ચાલુ રહ્યો.આ બાબતને ધ્યાનમાં રાખીને, તે સુરક્ષિત રીતે કહી શકાય કે જ્યાં તે તેના પિતા સાથે રહેતી હતી ત્યાં સત્તામણી ચાલુ રહી હતી.કલમ ૧૭૮ ક્રિમિનલ પ્રોસિજર કોડની જોગવાઈને ધ્યાનમાં રાખીને, ગુનાની તપાસ અને અદાલત દ્વારા સુનાવણી થઈ શકે છે જ્યાં શારીરિક સત્તામણી, મારપીટ થઈ હતી એટલે કે સાસુ-સસરાના સ્થળે અને જ્યાં સત્તામણી ચાલુ રહી હતી એટલે કે તે સ્થળ જ્યાં તે રહેતી હતી.આમ ઉપરોક્ત સત્તામાં આ અદાલત દ્વારા નિર્ધારિત કાયદાને ધ્યાનમાં રાખીને, જેની સાથે હું આદરપૂર્વક સંમત છું, દતિયા ખાતેની અદાલતને પણ આ કેસની સુનાવણી કરવાનો અધિકારક્ષેત્ર હતો.

તે નકારી શકાય નહીં અથવા વિવાદિત નથી કે કાર્યવાહીના કારણનો કોઈ ભાગ દતિયા કોર્ટના અધિકારક્ષેત્રની પ્રાદેશિક મર્યાદામાં ઊભો થયો નથી.સંહિતાની કલમ ૧૭૭ આદેશ આપે છે કે દરેક ગુનાની સામાન્ય રીતે જેની સ્થાનિક અધિકારક્ષેત્રમાં તે આચરવામાં આવ્યો હોય તે અદાલત દ્વારા તપાસ કરવામાં આવશે.

"સામાન્ય રીતે" શબ્દના અર્થઘટનને તેની કલમ ૧૭૮ માં સમાવિષ્ટ જોગવાઈઓને ધ્યાનમાં રાખીને ધ્યાનમાં લેવું પડશે જે નીચે મુજબ છે:

"૧૭૮.તપાસ અથવા સુનાવણીનું સ્થળ.

((ક) જ્યારે તે અનિશ્ચિત હોય કે કેટલાંક સ્થાનિક વિસ્તારોમાંથી કયા વિસ્તારમાં ગુનો આચરવામાં આવ્યો હતો; અથવા

((ખ) જ્યાં ગુનો અંશતઃ એક સ્થાનિક વિસ્તારમાં અને અંશતઃ બીજામાં આચરવામાં આવે છે; અથવા

(સી) જ્યાં કોઈ ગુનો ચાલુ છે, અને એક કરતાં વધુ સ્થાનિક વિસ્તારોમાં આચરવામાં આવી રહ્યો છે, અથવા

(ડી) જ્યાં તેમાં વિવિધ સ્થાનિક વિસ્તારોમાં કરવામાં આવેલા અનેક કાર્યોનો સમાવેશ થાય છે,

આવા કોઈપણ સ્થાનિક વિસ્તારો પર અધિકારક્ષેત્ર ધરાવતી અદાલત દ્વારા તેની તપાસ અથવા સુનાવણી થઈ શકે છે.

આમ, ઉપરોક્ત જોગવાઈની કલમ (સી) તાત્કાલિક કેસમાં લાગુ કરવામાં આવી છે.

ફરિયાદ અરજીમાં કરવામાં આવેલા આક્ષેપો સતત અપરાધ બનશે કે કેમ તે મુખ્ય પ્રશ્ન છે.

આ પ્રકારના કિસ્સામાં, ગુનાને સતત ચાલતો ગુનો ન ગણી શકાય, માત્ર એટલા માટે કે ફરિયાદીને તેનું વૈવાહિક ઘર છોડવાની ફરજ પાડવામાં આવે છે.

બિહાર રાજ્ય વિરુદ્ધ દેવકરણ નેશી અને અન્ય, [૧૯૭૨] ૨ એસ. સી. સી. ૮૯૦ માં, એવું કહેવામાં આવ્યું હતું:

"સતત અપરાધ એ છે કે જે ચાલુ રહેવાનું જોખમ રહેલું છે અને જે એકવાર અને કાયમ માટે કરવામાં આવે છે તેનાથી અલગ પડે છે.તે એવા ગુનાઓમાંથી એક છે જે કોઈ નિયમ અથવા તેની જરૂરિયાતનું પાલન કરવામાં અથવા તેનું પાલન કરવામાં નિષ્ફળતાથી ઉદભવે છે અને જેમાં દંડનો સમાવેશ થાય છે, જેની જવાબદારી જ્યાં સુધી નિયમ અથવા તેની જરૂરિયાતનું પાલન ન થાય અથવા તેનું પાલન ન થાય ત્યાં સુધી ચાલુ રહે છે.દરેક પ્રસંગે જ્યારે આવી અવજ્ઞા અથવા બિન-પાલન થાય છે અને પુનરાવર્તન થાય છે, ત્યાં ગુનો કરવામાં આવે છે.બે પ્રકારના ગુનાઓ વચ્ચેનો તફાવત એક કાર્ય અથવા ચૂક વચ્ચે છે જે એકવાર અને બધા માટે ગુનો બનાવે છે અને એક કાર્ય અથવા ચૂક જે ચાલુ રહે

છે, અને તેથી, દર વખતે અથવા પ્રસંગ કે જેના પર તે ચાલુ રહે છે તે નવા ગુનાની રચના કરે છે.સતત ગુનાના કિસ્સામાં, આમ ગુનાને ચાલુ રાખવાનો ઘટક હોય છે જે ગુનાના કિસ્સામાં ગેરહાજર હોય છે જે ત્યારે થાય છે જ્યારે કોઈ કાર્ય અથવા ચૂક એકવાર અને કાયમ માટે કરવામાં આવે છે.

સુજાતા મુખર્જી (ઉપરોક્ત) કેસમાં આ અદાલતે આ ગુનાને ચાલુ રાખેલો ગુનો ગણાવ્યો હતો કારણ કે પતિ સામે ચોક્કસ આક્ષેપો કરવામાં આવ્યા હતા કે તે પછા રાયપુર ગયો હતો જ્યાં ફરિયાદ દાખલ કરવામાં આવી હતી અને તેમાં અપીલકર્તા પર હુમલો કર્યો હતો.ઉપરોક્ત હકીકતની સ્થિતિમાં, આ અદાલતે ઉચ્ચ ન્યાયાલયના ચુકાદાને રદ કર્યો હતો જેમાં જણાવ્યું હતું કે રાયપુરની ઘટના એક અલગ ઘટના નથી જે જણાવે છે:

"આ અપીલની સુનાવણી વખતે, અપીલકર્તા વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલ શ્રી ગંભીરે રજૂઆત કરી છે કે ફરિયાદ પરથી એ સ્પષ્ટ થશે કે અપીલકર્તાએ આરોપ લગાવ્યો છે કે રાયગઢ અને રાયપુરમાં પછા તેની સાથે સતત ફૂર વર્તન કરવામાં આવ્યું હતું અને રાયપુરમાં બનેલી ઘટના એક અલગ ઘટના નથી, પરંતુ રાયગઢમાં બનેલી ઘટનાઓની શ્રેણીનું પરિણામ છે.તેથી, ઉચ્ચ અદાલતે ફરિયાદના અવકાશની પ્રશંસા કરીને અને આ આધાર પર કાર્યવાહી કરવામાં ભૂલ કરી હતી કે રાયગઢમાં ઘણી અલગ-અલગ ઘટનાઓ બની હતી અને રાયપુરમાં એક અલગ ઘટના બની હતી.આથી, મુખ્ય ન્યાયિક મેજિસ્ટ્રેટ, રાયપુરની

અદાલતમાં દાખલ કરાયેલો ફોજદારી કેસ માત્ર પ્રતિવાદી પતિ સામે જ ટકાવી શકાય તેવો હતો, જેની સામે રાયપુરમાં કેટલાક ખુલ્લેઆમ ફૃત્યનો આરોપ મૂકવામાં આવ્યો હતો.પરંતુ આવા કેસ અન્ય પ્રતિવાદીઓ સામે ટકાવી રાખવા યોગ્ય ન હતા.

આ અદાલતે તેમાં પ્રાપ્ત થતી વિચિત્ર હકીકતની પરિસ્થિતિને ધ્યાનમાં રાખીને ચુકાદો આપ્યો હતો:

" અમે અપીલકર્તા દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી ફરિયાદને ધ્યાનમાં લીધી છે અને અમને એવું લાગે છે કે ફરિયાદ તમામ આરોપી પ્રતિવાદીઓના હાથે અપીલકર્તા સાથે દુર્વ્યવહાર અને અપમાનનો સતત ગુનો દર્શાવે છે અને આવા સતત ગુનામાં, કેટલાક પ્રસંગોએ તમામ પ્રતિવાદીઓએ ભાગ લીધો હતો અને અન્ય પ્રસંગે, પ્રતિવાદીઓમાંથી એકએ ભાગ લીધો હતો.તેથી, ફોજદારી કાર્યવાહી સંહિતાની કલમ ૧૭૮ ની કલમ (સી) સ્પષ્ટપણે આકર્ષાય છે.તેથી અમે હાઈકોર્ટના વિવાદિત આદેશને રદ કરીએ છીએ અને રાયપુરના ચીફ જ્યુડિશિયલ મેજિસ્ટ્રેટને ફોજદારી કેસ સાથે આગળ વધવાનો નિર્દેશ આપીએ છીએ.

સુજાતા મુખર્જી (ઉપરોક્ત) ને આ અદાલતની એક ખંડપીઠે વાય. અબ્રાહમ અજીથ અને અન્યો વિરુદ્ધ પોલીસ નિરીક્ષક, ચેન્નાઈ એઆરડી એનઆર.,

[૨૦૦૪] ૮ એસ.સી.સી ૧૦૦ કેસમાં અલગ પાડ્યું હતું, જેમાં "કાર્યવાહીનું કારણ" અભિવ્યક્તિના અર્થઘટનને ધ્યાનમાં રાખીને એવું માનવામાં આવ્યું હતું કે "સામાન્ય રીતે" અભિવ્યક્તિ કાયદા દ્વારા વિશેષરૂપે પૂરી પાડવામાં આવેલી જોગવાઈઓ સુધી મર્યાદિત હોવી જરૂરી નથી અને અપવાદો વિચારણા પર કાયદા દ્વારા પ્રદાન કરી શકાય છે અથવા તે જ અદાલત દ્વારા ગુનાઓની સંયુક્ત સુનાવણીની મંજૂરી આપતી કાયદાની જોગવાઈઓમાંથી ગર્ભિત થઈ શકે છે.તે કિસ્સામાં ફરિયાદમાં જ ખુલાસો થયો હતો કે ૧૫.૦૪.૧૯૯૭ પછી પ્રતિવાદી નાગરકોઈલ છોડીને ચેન્નાઈ ગયો હતો અને ત્યાં જ રહેતો હતો.આમ, ફરિયાદીના જણાવ્યા અનુસાર તમામ આરોપો નાગરકોઈલ ખાતે થયા હતા તે હકીકતને ધ્યાનમાં રાખીને, એવું માનવામાં આવ્યું હતું કે ચેન્નાઈની અદાલતો પાસે આ બાબત સાથે વ્યવહાર કરવાનો અધિકારક્ષેત્ર નથી.તે યોજવામાં આવી હતી:

"આ અદાલતે તે હકીકતલક્ષી પૃષ્ઠભૂમિમાં એવું માન્યું હતું કે કલમ ૧૭૮ની કલમ (સી) આકર્ષાય છે.પરંતુ વર્તમાન કેસમાં વાસ્તવિક સ્થિતિ અલગ છે અને ફરિયાદી પોતે પતિ અને તેના સંબંધીઓ દ્વારા કથિત દહેજની માંગને કારણે ૧૫/૪/૧૯૯૭ પર પતિનું ઘર છોડી ગઈ હતી.ત્યારબાદ ચેન્નાઈમાં દહેજની કોઈ માંગ અથવા કોઈ પણ ગુનાની રચના કરતા કોઈ કૃત્યના આરોપો વિશે ઘોંઘાટ પણ થતો નથી.આમ હોવાથી, ગુનાઓ ચાલુ રાખવા સંબંધિત સંહિતાની કલમ ૧૭૮ (સી) નો તર્ક લાગુ કરી શકાતો નથી.

ફરી એકવાર રમેશ એન્ડ અર્સ વિ સ્ટેટ ઓફ ટી. એન., (૨૦૦૫) ૩ એસ. સી. સી. ૫૦૭, અબ્રાહમ અજીથ (ઉપરોક્ત) માં આ અદાલતે કહ્યું હતું કે:

"અમે જે ડ્રષ્ટિકોણ લઈ રહ્યા છીએ, તેમાં ત્રિચી ખાતેની અદાલતના પ્રાદેશિક અધિકારક્ષેત્રના પ્રશ્નમાં વિગતવાર તપાસ કરવી અમારા માટે જરૂરી નથી.તે કહેવા માટે પૂરતું છે કે ફરિયાદને તેના અંકિત મૂલ્ય પર જોવામાં આવે તો, કથિત ગુનાઓ સંપૂર્ણપણે અથવા અંશતઃ ત્રિચી ખાતેની મેજિસ્ટ્રેટ કોર્ટના સ્થાનિક અધિકારક્ષેત્રમાં કરવામાં આવ્યા હોવાનું કહી શકાતું નથી.પ્રથમ દૃષ્ટિએ, ગુનાની રચના કરતા ઘટકોમાંથી કોઈ પણ તે અદાલતના સ્થાનિક અધિકારક્ષેત્રમાં થયું હોવાનું કહી શકાય નહીં.લગભગ તમામ આરોપો દહેજ તરીકે વધારાની મિલકત ઉઘરાવવાના હેતુથી ફૂરતાના કૃત્યો સાથે સંબંધિત છે, જ્યારે તેણી મુંબઈમાં વૈવાહિક ગૃહમાં હતી અને મુંબઈમાં તેણીની જંગમ મિલકતની ગેરરીતિ કરવાના કથિત કૃત્યો સાથે સંબંધિત છે.જો કે, કલમ ૪૮૮-એ સાથે સંબંધિત એક આરોપ છે જેમાંથી એવું અનુમાન લગાવી શકાય છે કે ઉપરોક્ત કલમ હેઠળ ગુનાને જન્મ આપનાર કૃત્યોમાંથી એક ચેન્નાઈમાં થયું હતું.એવો આરોપ છે કે જ્યારે માહિતી આપનારના સંબંધીઓ ચેન્નાઈની એક હોટલમાં તેના સાસરિયાઓને મળ્યા જ્યાં તેઓ ૧૩/૧૦/૧૯૯૮ પર રોકાયા હતા, ત્યારે ફરીથી દહેજની માંગ કરવામાં આવી હતી અને જો તેને પૈસા અને વસ્તુઓ વિના મુંબઈ પરત મોકલવામાં આવે તો તેને ત્રાસ આપવાની ધમકી આપવામાં આવી હતી.

આમ કથિત કૃત્યો જે અરજદારના જણાવ્યા અનુસાર કલમ ૪૯૮-એ અને ૪૦૬ હેઠળ ગુનાઓ બનાવે છે તે આરોપી દ્વારા મોટાભાગે મુંબઈમાં અને અંશતઃ ચેન્નાઈમાં કરવામાં આવ્યા હતા.પ્રથમ દષ્ટિએ, સમગ્ર ફરિયાદમાં એવું કંઈ નથી જે દર્શાવે કે કથિત ગુનાઓનું નિર્માણ કરતી કોઈપણ પ્રવૃત્તિ ત્રિચીમાં કરવામાં આવી હતી.

ઉપરોક્ત નિર્ણયો વર્તમાન કેસની હકીકતોને સંપૂર્ણપણે લાગુ પડે છે.

અમારું ધ્યાન એ હકીકત તરફ દોરવામાં આવ્યું હતું કે જબલપુરમાં કોઈ ફોજદારી કેસ દાખલ કરવામાં આવ્યો ન હતો.અમારું વધુ ધ્યાન એ હકીકત તરફ દોરવામાં આવ્યું હતું કે કેસની તપાસ પૂર્ણ થઈ ગઈ છે.

તેથી અમારો અભિપ્રાય છે કે, ઉચ્ચ ન્યાયાલયના આદેશને રદ કરતી વખતે ન્યાયના હિતને ટેકો મળશે, જો ભારતના બંધારણની કલમ ૧૪૨ હેઠળ અમારા અધિકારક્ષેત્રનો ઉપયોગ કરીને, અમે મુખ્ય ન્યાયિક મેજિસ્ટ્રેટ, દતિયાની અદાલતમાં પેર્સિંગ ફોજદારી કેસને મુખ્ય ન્યાયિક મેજિસ્ટ્રેટ, જબલપુરની અદાલતમાં ટ્રાન્સફર કરવાનો નિર્દેશ આપીએ છીએ.અમે તે મુજબ કરીએ છીએ.

જોકે ફરિયાદીએ પોતાની જાતને પક્ષકાર તરીકે રજૂ કરવા માટે અમારી સમક્ષ અરજી દાખલ કરી છે, તેમ છતાં તેના વતી કોઈ હાજર થયું નથી.તેથી અમે જબલપુરના ચીફ જ્યુડિશિયલ મેજિસ્ટ્રેટને તેમને નોટિસ જારી કરવાનો નિર્દેશ આપીએ છીએ.પ્રતિવાદી નંબર ૨ દતિયામાં રહે છે તે હકીકતને ધ્યાનમાં રાખીને, અમે જબલપુરના મુખ્ય ન્યાયિક મેજિસ્ટ્રેટને શક્ય હોય ત્યાં સુધી સુનાવણીની તારીખ (ઓ) નક્કી કરવાની બાબતમાં તેને સમાવવા વિનંતી કરીશું.

ઉપરોક્ત નિર્દેશો સાથે અપીલને મંજૂરી આપવામાં આવી છે.

અપીલને મંજૂરી આપવામાં આવી.

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: *The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.*